

Цей ефект з успіхом застосовується на автомобілях підвищеної прохідності ГАЗ-66, ЗИЛ-131. Вони мають систему централізованого накачування шин повітрям, яка дозволяє змінювати тиск повітря одночасно у всіх шинах на ходу. Попри ускладнення конструкції автомобіля, ця система могла б давати значний економічний ефект від оптимізації затрат енергії на переміщення автомобіля при частій зміні дорожніх умов (автомобілі, що працюють в сільському господарстві), але такі зміни треба фіксувати автоматично.

Література

1. Иванов В.В. и др. Основы теории автомобиля и трактора. Учеб. пособие для вузов. Изд. 2-е перераб. и доп. М., "Высш. школа", 1977. – 245 с.
2. Платонов В.Ф. Полноприводные автомобили. -2-е изд., перераб. и доп. – М.: Машиностроение, 1989. – 312 с.

*Уляна Мороз
наук. керівник – доц. Й.М. Гушулей*

НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНІ ЗАДАЧІ З ОСНОВ ЕКОНОМІКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ 10 КЛАСУ

Демократичні перетворення, що відбуваються в Україні, потребують реформ в освіті. У нас поступово змінюється ставлення до її місця і ролі в суспільстві. Не викликає заперечень, що освіта завжди була і буде найважливішим чинником управління будь – якими змінами. Сучасні знання, інтелект, компетентність стали найбільш вартісним товаром. Саме таким товаром, потрібним людині, виробництву і державі, стали економічні знання. Економічна освіта і культура є невід’ємною складовою освіти громадянина і необхідною умовою розбудови економічно міцної і вільної держави.

Одним із напрямів вдосконалення загальноекономічної підготовки учнівської молоді є застосування навчально – пізнавальних задач як основи успішного вивчення основ економіки.

Метою даної статті є обґрунтування теоретичних аспектів та визначення методів, що забезпечують ефективне вивчення учнями 10 класу основ економіки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в основу вивчення основ економіки покладено дидактично обґрунтовану систему економічних задач. Створено класифікацію різнорівневих задач.

У навчанні учнів основ економіки велике значення мають економічні задачі. Вони сприяють більш міцному засвоєнню навчального матеріалу, дають можливість підвищити пізнавальну активність учнів, стають засобом формування в них знань і умінь, розвивають логічне мислення. Розв’язуючи економічні задачі, учні повторюють, закріплюють і одержують нові теоретичні знання, застосовують їх у практичних цілях, оволодівають загальними методами виконання економічних розрахунків. Завдяки цьому досягається більш міцніший зв’язок теорії з практикою.

Розв’язування економічних задач необхідно використовувати для формування в учнів навичок планування своєї діяльності, розвитку в них творчого підходу до виконання завдання, формування умінь застосовувати для розрахунку теоретичні знання і обчислювальні навички.

Нами була розроблена система різнорівневих економічних задач, яка спиралася б на наукову основу, була б обґрунтована з точки зору психологічних та дидактичних закономірностей. Під час складання задач ми враховували такі вимоги:

1. Задача повинна мати практичну спрямованість.
2. Умови задачі і результати її розв’язування повинні відповідати реальній практичній ситуації.

Наведемо як приклад систему задач у процесі вивчення на уроці економіки теми: "Попит і пропозиція".

Задачі на закріплення матеріалу:

Яка з подій не перемістить криву попиту на кольорові олівці:

- а) збільшилася кількість дітей, котрі займаються в іЗО студіях;
- б) зростання цін на кольорові олівці;
- в) істотне падіння цін на акварельні фарби;

г) збільшення середньої заробітної платні.

(Відповідь: б) Ціна збільшилась попитом користується менша кількість споживачів).

Крива попиту переміститься ліворуч, якщо:

а) дохід споживача збільшився;

б) товар ввійшов у моду;

в) ціна на товар комплемент зменшилася;

г) ціна на товар-субститут зменшилася.

(Відповідь: г)).

Закон попиту виражає:

а) обернено-пропорційну залежність між ціною і величиною попиту;

б) пряму залежність між ціною і величиною попиту;

в) зворотну залежність між ціною і величиною попиту;

г) ступінь еластичності попиту за ціною.

(Відповідь: в)).

Зростання цін на нитки "муліне" призведе до:

а) зсуву кривої попиту на рушники праворуч;

б) зсуву кривої попиту на рушники ліворуч;

в) зсуву кривої пропозиції рушників праворуч;

г) зсуву кривої пропозиції рушників ліворуч.

(Відповідь: г)).

Який із чинників не спричинить переміщення кривої пропозиції учнівських зошитів:

а) зменшення постачання лісу;

б) запровадження нової технології виробництва целюлози;

в) підвищення цін на учнівські зошити;

г) впровадження пільгового оподаткування на виробництво канцтоварів.

(Відповідь: в)).

Ринок товарів перебуває в рівноважному стані, якщо:

а) попит дорівнює пропозиції;

б) ціни не збільшуються;

в) величина попиту дорівнює величині пропозиції;

г) покупець задовольнив свій попит.

(Відповідь: в)).

Задачі для контролю учнів під час уроку:

Ринковий попит не зазнає впливу:

а) доходів споживачів;

б) цін на взаємозалежні товари;

в) цін на ресурси;

г) чисельності покупців.

(Відповідь: в)).

Якщо два товари є субститутами, то зростання ціни на перший, спричинює:

а) падіння попиту на другий товар;

б) зростання попиту на другий товар;

в) збільшення обсягу попиту на другий товар;

г) зменшення величини попиту на другий товар.

(Відповідь: б)).

Якщо змишшеичя ціни на 3% призводить до збільшення обсягу попиту на 7%, такий попит:

а) еластичний;

б) нееластичний;

в) абсолютно еластичний;

г) абсолютно нееластичний.

(Відповідь: а) Еластичність показує на скільки у % зміниця величина попиту).

Еластичність пропозиції здебільшого залежить від:

а) кількості товарів-замінників даного продукту;

б) періоду часу, впродовж якого продавці можуть пристосуватися до зміни цін;

в) того, чи є даний товар предметом першої необхідності чи належить до предметів

розкоші;

2) того, чи належить даний товар до предметів тривалого користування чи поточного споживання.

(Відповідь: б)).

Дефіцитом може бути названа ситуація, коли:

а) товару бракує для всіх;

б) величина попиту перевищує величину пропозиції;

в) величина пропозиції перевищує величину попиту;

г) виробництво працює не на повну потужність.

(Відповідь: б)).

Задачі для самостійної роботи:

На який із наведених товарів еластичність попиту за ціною найвища:

а) зубна паста "Ягідка";

б) учнівські зошити;

в) дискета з грою;

г) взуття.

(Відповідь: а)).

В якому разі рівноважна ціна має збільшитись водночас зі зменшенням рівноважної кількості:

а) за незмінного попиту зростає пропозиція;

б) за незмінного попиту зменшується пропозиція;

в) за незмінної пропозиції зростає попит;

г) за незмінної пропозиції попит падає.

(Відповідь: б)).

Рівноважна ціна встановлюється внаслідок взаємодії попиту і пропозиції:

а) на товарному ринку;

б) на ринку ресурсів;

в) на валютному ринку;

г) на будь-якому ринку.

(Відповідь: г)).

Висновки

1. Одним із шляхів розвитку економічного мислення на уроках є застосування системи навчально – пізнавальних задач, які використовуються для закріплення матеріалу, підведення підсумків уроку, для контролю знань, самостійної роботи.

2. Під час складання задач повинна враховуватися їх практична спрямованість, а також умови задачі і результати її розв'язування повинні відповідати реальній практичній ситуації.

3. Застосування таких задач на уроках з основ економіки у загальноосвітній школі показало, що ефективність навчання значно підвищилася. Проведений експеримент довів, що використання навчально – пізнавальних задач допомагає розвивати економічне мислення, брати активну участь в обговоренні економічних ситуацій і проблем.

Степан Сіткар
наук. керівник – доц. В.І. Сіткар

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

Психологічний аналіз особистісних характеристик творчо обдарованих людей виявив наявний для них високий рівень індивідуальної андрогінії. Тобто, творчо обдаровані хлопчики мають багато рис, які стереотипно вважались "жіночими", – це інтроспективна чутливість, яскраво виражений естетичний смак тощо. З іншого боку, творчо обдаровані дівчатка проявляють певні традиційно чоловічі якості – незалежність, самоствердження, честолюбність, – стверджує В. Слуцький [1, 115].

У цьому легко виявити вплив батька протилежної статі, чиє спілкування з сином або донькою переростає стереотипні уявлення про "чоловіче" і "жіноче" і допомагає формуванню в дитини сильної "Я-концепції" як діючої особистості, а не "здібного" хлопчика або "хорошої"